NATUUR- EN VOGELWACHT CULEMBORG

Hak-al

juni 2019 - jaargang 45 - nr 2

- De kleine burgemeester
- Big Day 2019
- Vogelpoëzie
- Liefde tussen juffers

"Voor 10 uur moet je de honderdste hebben, anders win je niet."

Leven als een vogel

Het Oortdeel

Louis van Oort
Lvanoort@planet.nl

In haar voorpaginacolumn van de Volkskrant fantaseerde Paulien Cornelisse onlangs hoe het zou zijn als zij een gierzwaluw was. Dan kon ze "…slapen vliegend, op 1.500 meter hoogte, met één oog open." Ik denk dat iedereen dat wel eens heeft: jezelf voorstellen dat je een bepaald dier bent en wat je dan allemaal niet zou kunnen.

Zelf leek het me een tijdje leuk om zeearend te zijn. Natuurlijk voor het vliegen an sich – man, wat zou dat een hoop fileleed schelen – maar ook voor de pure macht die je zou uitstralen. Vleugels van dik 2,50 lang, ijselijke klauwen en dito snavel. Kortom, een charisma waar Thierry Baudet zijn complete lavendelvoorraad voor zou willen inleveren. Of een slechtvalk. Leek me ook wel wat. Naast opnieuw het hele schitterende klauwensnavelmacho-palet is de slechtvalk de snelste vogel ter wereld. Wat zeg ik, hij is zelfs het snelste wezen op (of eigenlijk boven) deze aardkloot. Fantastisch lijkt me dat: je met 300 km per uur richting een postduif storten en dan vlak voor impact weg te draaien en BOE! te roepen. Want dat aspect van het slechtvalk-zijn trekt me dan wat minder: in volle vlucht een andere vogel vermoorden.
En dat is precies wat uiteindelijk maakt dat ik ermee ben gestopt te fantaseren wat voor vogel ik zou willen zijn. Je idealiseert bepaalde aspecten van zo'n vogel, maar vergeet voor het gemak dat het vogelschap heus niet alleen maar leuk is.

Als je als slechtvalk bijvoorbeeld lekker in je vel zit en je hebt een partner aan de haak geslagen, kun je je in de prille lente de hele dag uitleven met seks. Er moet namelijk flink gepaard worden om de band met je partner te versterken en om nageslacht te produceren. Supertof natuurlijk! Vervolgens komen er eieren en als het goed is jongen. Allemaal leuk! Je zweeft nog steeds met 300 km per uur op een roze wolk. Totdat de jongen groter worden en je je een ongeluk moet werken om genoeg vleesmassa in de vorm van dikke duiven en ander gevederte de nestkast binnen te slepen. Die donzige balletjes die jongen heten, zijn inmiddels verworden tot mottige pubers die het eten uit je poten grissen op het moment dat je binnenkomt. En je kunt nog een grote snavel krijgen ook als je net even te laat bent met het ontbijt.
Meanwhile is je nestkast verworden tot een stinkend abattoir/schijthuis waar je zelf beslist de nacht niet meer in door wilt brengen. Dus ga je maar een beetje zweven en duiken. En moet je nog oppassen ook dat er geen ongepaarde slechtvalk het in zijn hoofd krijgt jou uit je territorium te bonjouren.

Kerkuilen. Nóg zoiets! Wat zou het heerlijk zijn als je onhoorbaar door het luchtruim kon zweven – want dát kunnen kerkuilen – en daarbij met ogen die iedere foton aan licht opvangen glashelder in het pikkedonker alles kunnen zien. Een mens zou zich dan haast een Marvel-superheld voelen. Maar dan… ook hier het hele riedeltje aan verliefd, verloofd, getrouwd, eieren en jongen. Bij de kerkuil gaat het er vervolgens nog een stukje erger aan toe dan bij de slechtvalk (hoewel de nestkast net zo'n gore stinkende bende wordt). Ze leggen namelijk flink wat eieren (soms wel rond de tien), die niet tegelijk uitkomen maar met flinke tussenpozen. Dat betekent dat als je kinderen eenmaal allemaal uit het ei zijn, de oudste vaak al vijf keer zo groot is als de jongste. Vervolgens lukt het je niet om ook de kleinste jongen voldoende voedsel te geven, omdat de grote kuikens het razendsnel weghappen. En dus gaan de allerkleinsten vrijwel altijd dood, om vervolgens opgegeten te worden door hun broertjes en zusjes. Flagrant kannibalisme in de kerkuilkast dus!

Nee, laat verder maar zitten dat leven als een vogel. Ik blijf gewoon lekker mens. Met een goedgevulde koelkast en schoon toilet en kinderen die elkaar regelmatig zwaar in de haren zitten, maar die geen aanstalten maken om elkaar op te eten. Althans, dat hoop ik dan maar.

Slechtvalk, van beleef de lente

Voorplaat: kleine burgemeester, foto Mario Huizinga.

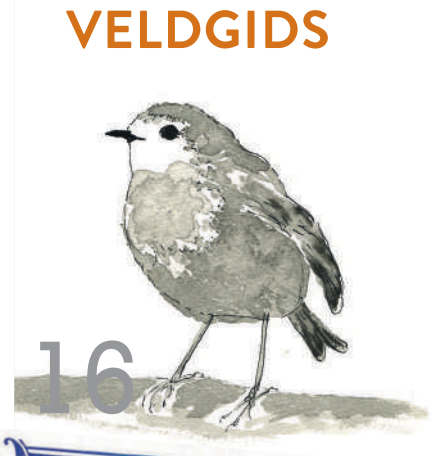

In dit nummer

2 Het Oortdeel: Leven als een vogel
4 Van het bestuur - *biodiversiteit*
6 De verborgen wereld van de Strabrechtse heide
7 'Heb je fijn ge-nerd?' vroeg vrouwlief bij thuiskomst
8 Met de zoodierenwerkgroep op excursie
naar natuurpark Lelystad
12 Waar komt die naam vandaan?
Een grote kleine burgemeester
14 Jaarverslag 2018 Knotwerkgroep
16 Unieke (Culemborgse) vogelgids
18 De verdwaalde burgemeester
20 Bij de poot
Ringaflezingen in de appgroep
21 Hartstochtelijke liefde tussen vuurjuffers
22 Goede vangst jeugdgroep in Parijsche slootjes
23 Sterren kijken jeugdgroep
24 Redding van oude kleiputten langs de Diefdijk
26 Big Day - 125 vogelsoorten in 22 uur
+ Tegelwijsheden
27 Big Day - Hoe de Blinde Vink een Gouden Snip werd
29 Big Day - Team Mussenzussen
31 Colofon - Word lid of donateur
32 Cursus vogelherkenning
Agenda NVWC

www.nvwc.nl

Van het bestuur:

bestuur@nvwc.nl

door het bestuur, foto's Kars Veling

In mei het VN-rapport waarin wordt aangegeven dat wereldwijd een miljoen soorten dreigt te verdwijnen, eind maart het bericht van het CBS en De Vlinderstichting over de Nederlandse vlinders die de afgelopen 100 jaar met meer dan 80% zijn afgenomen en vorig jaar de commotie over een Duits onderzoek naar insectensterfte. Het begint zo langzamerhand door te dringen dat we ons zorgen moeten maken over biodiversiteit. Niet alleen vogelwachters en andere natuurliefhebbers maken zich zorgen, ook bij gemeenten en bedrijven zien we steeds meer aandacht voor dit onderwerp. En dat is nodig ook!

Ook bij de NVWC zijn we natuurlijk met dit onderwerp bezig en in januari was er een drukbezochte thema-avond over dit onderwerp. In groepjes werd nagedacht over wat we kunnen doen om de natuur, de soorten, de biodiversiteit te bevorderen. Daarbij werd niet alleen bedacht wat anderen zouden moeten doen, zoals de gemeente, het waterschap en de natuurbeheerders, maar nadrukkelijk ook wat wij zelf kunnen doen. Een imposante lijst met ideeën was het resultaat. Nu moeten we zorgen dat we die ideeën ook concreet gaan maken en gaan uitvoeren.

Bijenbrigade

Een van die ideeën was de bijenbrigade en deze is al direct in mei van dit jaar in actie gekomen. De Parkstrook, tussen Terweijde en Voorkoop is een mooi en halfnatuurlijk park. Hier komen veel wilde bijen voor. Helaas wordt daar regelmatig de oevervegetatie en andere plantengroei gemaaid en niet afgevoerd. Dat betekent dat de bloemrijke situatie zal veranderen in ruigte met brandnetels en dat is juist wat die bijen niet willen hebben. Een aantal NVWC'ers is in actie gekomen en heeft de afgemaaide planten netjes op hopen gelegd. Vervolgens heeft de gemeente het afgevoerd, zodat er ook in de toekomst ruimte is voor de bijen in deze strook.

De natuurtuin bij de Steenuil

En de NVWC'ers doen meer! Elke woensdagochtend is een flinke groep wat rijpere leden bij de Steenuil om daar allerlei klussen te doen. Een hele grote klus was het aanpakken van een grote braamruigte bij ons clubhuis. We hebben niets tegen braam of tegen ruigte, maar dit was een enorm groot stuk zonder enige variatie en dus met beperkte biodiversiteit. Inmiddels zijn we een aantal jaren verder en is het stuk veranderd in een natuurtuin met variatie met veel soorten planten en dieren en ook nog eens heerlijk om in rond te lopen.
Er is een mooi bijenhotel bij gezet zodat de wilde bijen hun kraamkamer direct naast hun voedselbronnen hebben. Fijner kunnen ze het niet hebben! Voor de insectenwerkgroep is een prachtige plek ontwikkeld om nachtvlinders te inventariseren. Een vlak stuk met houtsnippers, omzoomd door boomstammen om op te zitten. Er zijn al heel wat nachtvlinderavonden geweest en we weten steeds meer over de motten die daar voorkomen.

biodiversiteit

Foto's linkerpagina: de bijenbrigade in actie, thema-avond bij de NVWC en informatie-avond biodiversiteit bij de gemeente. Rechterpagina: de natuurtuin van clubhuis De Steenuil, inzet: de nachtvlindercirkel.

De gemeente

Ook de gemeente Culemborg is erg actief met het thema biodiversiteit. Ze proberen in hun inrichting en beheer al zoveel mogelijk rekening te houden met de planten en dieren en ook de bevolking wordt erbij betrokken. Op 22 mei was er in het oude stadhuis een informatieavond over biodiversiteit. Meer dan 55 Culemborgers waren gekomen om meer te horen over wat ze zelf kunnen doen voor biodiversiteit. En dat waren echt niet allemaal NVWC'ers maar ook 'gewone' stadsgenoten. We hebben er als NVWC een infostand gehad en daar was veel belangstelling voor. De presentatie van Kars en Jouke over de insecten en vogels werd erg goed ontvangen. Deze avond was het startsein voor een biodiversiteitsactie van de gemeente en Landschapsbeheer Gelderland en binnenkort kunt u gratis planten krijgen om ook uw tuin of balkon nog geschikter te maken voor biodiversiteit.

Ook de komende jaren zullen we nog intensief bezig blijven met dit onderwerp! Wilt u meewerken of heeft u goede tips? Mail naar bestuur@nvwc.nl

De verborgen wereld van de Strabrechtse Heide

door het bestuur,
foto's Kars Veling

Vrijdag 20 september om 19:30 uur verzorgt onze vereniging met theater de Fransche School (TDFS) opnieuw een voorstelling van een succesvolle natuurfilm. Deze keer: *De verborgen wereld van de Strabrechtse Heide*.

Velen weten het al. Jap Smits (boswachter Staatsbosbeheer) en Han Meeuwsen (Natuurfilmer) hebben elkaar in 2012 leren kennen. Ze zijn samen opgetrokken om de verborgen wereld van deze heide vast te leggen. Dit gebied ligt in Zuidoost Brabant, tussen Geldrop, Heeze en Someren. De verborgen wereld omvat vooral die dingen en gebeurtenissen die voor een argeloze bezoeker onopgemerkt blijven.
Han heeft de filmbeelden gemaakt. Jap zijn doel was om de bezoekers bekend te laten worden met het rijke leven van de heide.

Uniek voor deze avond is dat Jap op uitnodiging van de NVWC en TDFS de film zal introduceren en na de film vragen zal beantwoorden.
Jap heeft zijn kennis nog extra vastgelegd in het gelijknamige boek. Het boek is speciaal op deze avond te koop. Wanneer je geluk hebt, zal Jap je boek signeren.

Kosten voor de film zijn: € 10,-.
Tip! Als je vriend wordt van theater de Fransche School, steun je ook dit unieke Culemborgse theater. Vrienden van de Fransche School betalen slechts € 7,50 en genieten daarbij van vele mooie voordelen.

Zij hopen op jouw vriendschap.

‘Heb je fijn ge-nerd?’
vroeg vrouwlief bij thuiskomst

Ik ben Nelly Hofman, sinds enkele jaren een zogenaamd ‘stil’ lid van NVWC.
Ik ben een natuurliefhebber met groeiende interesse voor alles wat leeft. En, zoals in vrijwel alles in mijn leven, ben ik ook op dit gebied een generalist; ik vind alle onderdelen even interessant. Wat ook gelijk de belangrijkste reden is dat ik me niet eerder bij een werkgroep heb aangesloten. Ik ben slecht in specialiseren.
Nadat mijn zusje en ik ongeveer 28 jaar na haar geboorte ein-de-lijk een gemeenschappelijke deler vonden, nam het vogelen een vlucht.
Vervolgens kwam het idee om mee te doen met de Big Day in Culemborg en ging het balletje rollen. De eerste keer trektellen was gewoon om eens te kijken of het wat is. Het was een hele mooie kennismaking met de vogelwerkgroep.
Ik ben dus nu geen stil lid meer!
Maar een generalist zal ik altijd wel blijven.

Paapje, foto Frans Vassen

door Nelly Hofman

Het is 6.20 uur als ik op de fiets stap. In de eerste bocht van de dijk zie ik slechts enkele konijntjes huppen. Voorheen stonden hier in de lagere delen van de uiterwaarden grote, niet al te diepe binnenwatertjes waar kieviten, tureluurs en andere vogels erg blij van worden. Nu is er niet één vogel te bekennen.
Zo droog is ons land momenteel, dat zelfs op het land langs de Lek geen water meer staat. En het is pas april!
Een stukje verder stap ik af, want de boomgaard vol bloesem is zo mooi. Zeker met het ochtendrood op de achtergrond. Even een fotootje knippen en op social media knikkeren.
Weer een paar honderd meter verder stop ik vanwege een roofvogel in een boom. Hij zit er prachtig bij, maar heeft de vogelaar in de smiezen. Als ik mijn verrekijker gereed heb, vliegt hij in een boom erachter. Door het tegenlicht kan ik de buizerd slecht zien.
Geen idee dus of het een buizerd is. Hij lijkt me er wat te grijs voor. Maar voor alle roofvogels die ik niet goed kan zien, geldt: “Dan zal het wel een buizerd zijn.”
Op deze manier kan ik dus tien minuten doen over het stukje fietsen van huis naar de trektelpost. Voor mij de allereerste keer trektellen. We zijn met z’n vijven. Ik ben nog maar net aangesloten of er roept er eentje “appelvinken, twee stuks!”
Ik heb überhaupt nog nooit een appelvink zien zitten, laat staan dat ik ze in vlucht herken!
Zo gaat het de volgende drie uur door.
“Graspiepers, 12 stuks.”
“Vinken, 17.”
“35 kramsvogels.”
“Daar komen twee zwarte sterns aanvliegen.” (en dat dan al van e-nor-me afstand zien!)
“12 graspiepers, 1 gele kwikstaart.”
“Grote groep kramsvogels.” “JA! En een beflijster ertussen. 2! 3!”
Maar denk maar niet dat ze voor vinken, graspiepers, rietgorzen, kwikstaarten en al dat soort vogels een verrekijker nodig hebben. Welnee, vogels kijken doe je met je oren! Het lijkt soms wel of ze pas gaan kijken als ze iets gehoord hebben.
Ter plaatse, dus ze tellen niet voor de trektelling, zitten paapjes. Het mannetje is prachtig! We worden er alle vijf blij van. Heerlijk om te zien dat de échte vogelaars ook warm lopen voor een algemenere vogelsoort. Ik heb ze overigens nog niet durven vertellen dat het mijn eerste paapje is.
“Heb je fijn ge-nerd?” vroeg vrouwlief bij thuiskomst.
“Héérlijk!” was mijn antwoord.
Want ik mag dan wel het gansje van de groep zijn, ik loop ook gemiddeld vijftien vogeljaren op ze achter! Ik hoop dat ik heel veel van ze mag gaan leren. Volgende keer ga ik weer!

Met de zoogdierenwerkgroep op excursie naar natuurpark Lelystad

door Hans Kunstman

Op zaterdag 30 maart bezochten elf leden van de NVWC het natuurpark Lelystad.
In precies een uur overbrugden we met drie auto's de afstand tussen Culemborg en dit natuurpark. Het natuurpark Lelystad is vrij toegankelijk en een parkeerkaart kost slechts 2 euro voor een hele dag. Hulde aan de gemeente en provincie die het natuurpark bekostigen en letterlijk en figuurlijk laagdrempelig toegankelijk maken, dus ook voor rolstoelers.

Ondanks dat het een stralende dag was, zonnig en een graad of 18, stonden er niet meer dan enkele tientallen auto's op de parkeerplaats, waarvan de inzittenden oplosten in het 371 hectare grote park.
Voor we aan de rondwandeling begonnen, wilden we eerst de koffie, thee, latte macchiato en cappuccino testen met appeltaart zonder slagroom maar wel met verse tjiftjaf, die luidkeels zong.
Omdat de dieren in het natuurpark in grote leefgebieden verblijven, is het best een uitdaging om ze te ontdekken. In het uitgestrekte park kun je gemakkelijk 10 km wandelen zonder twee keer over hetzelfde pad te komen. Wilde je ook nog de moeflons en wilde zwijnen zien dan had je ruim 12.000 op je stappenteller. Het park is overigens ook voor fietsers toegankelijk. Bij voldoende belangstelling, aantal bezoekers, rijdt er ook een soort hop-on hop-off bus en vaart er een fluisterboot.

Oer-landschap

Het landschap van het park doet denken aan het 'oer-landschap' van laag Nederland. Veel water, riet, elzen, wilgen, berken. Zo te zien, voelde de groep van 25 wisenten zich hier op hun gemak. Deze Europese bizons waren nagenoeg uitgestorven en ondanks intensieve fokprogramma's en bescherming met een wereldwijde populatie van 7.000 dieren is het nog steeds een bedreigde diersoort. Natuurpark Lelystad heeft in 2018 een aantal dieren naar Spanje overgebracht die daar in de vrije natuur de kans krijgen om een populatie te vestigen.
Sinds ons bezoek weten we ook dat Przewalskipaarden niet alleen bestaan in nationale dictees maar ook in het echt. Deze lieten zich echter alleen van grote afstand zien. Ook de andere grote grazers als de edelherten, Pater-Davidsherten en elanden waren nauwelijks te zien. Kennelijk zochten ze op deze zonnige dag al de schaduw op. Dat gold niet voor de moeflons, die in familieverband vrij dichtbij en goed zichtbaar op een weitje aan het grazen waren.
Wilde zwijnen mogen deze naam eigenlijk niet dragen in het na-

tuurpark Lelystad en dat geldt voor meer plekken in Nederland. Net niet bedelend bij bezoekers, houden ze zich vooral op bij hun 'vaste voerplek', dus konden we ze op aaibare afstand observeren.

Visotters

Eerste rang stonden we bij de visotters. Niet alleen tijdens de voedertijd om 3 uur, maar ook daarvoor lieten ze zich heel goed observeren. Wat fantastisch aangepast zijn deze dieren toch. Prachtig gestroomlijnd, met een lange bovenvacht die zorgt dat de dichte ondervacht een isolerende luchtlaag vasthoudt en droog blijft onder water. Zwemvliezen tussen de poten, ogen, neusgaten en kleine oren, die tijdens het zwemmen kunnen worden gesloten in één lijn zodat ze tijdens het zwemmen ook boven water kunnen uitsteken. In troebel water kan hij zichzelf uitstekend redden met z'n neusharen en wenkbrauwen die beide als voelsprieten dienen Nog niet onder de indruk? De visotter kan 400 meter onder water zwemmen en ruikt 1.000 keer zo goed als de mens!
Helaas was de visotter in 1988 uitgestorven in Nederland. Als een soort ME TOO durf ik hier te vermelden dat mijn opa die in de jaren 1920 - 1930 fuiken had staan in de Gagelpolder nabij Westbroek (Utrecht) zelf een otter heeft afgeschoten. Sinds 2002 zijn er otters uitgezet in Nederland en op dit moment wordt de populatie op een kleine 200 geschat.
Rond half 5 landden we allemaal weer op het terras om onze ervaringen uit te wisselen. Daarbij trok vooral het ijsvogeltje de aandacht dat zich bij een bruggetje goed toonde. We konden niet anders dan terugzien op een geslaagde dag, waarvoor we de initiatiefnemers van de zoogdierenwerkgroep, Jurgen en Johan, hartelijk willen bedanken.

Linkerpagina: moeflons en een ijsvogel
Rechterpagina: visotters
Foto's Hans Kunstman.

De focus op ...
NVWC heeft eigen Keukenhof

door Frans Waroux

Als u eens in de gelegenheid bent de tuin van de NVWC te bezoeken, dan is het nu de uitgelezen tijd daarvoor. Wat een (wilde) plantenweelde. Nee, natuurlijk niet zoals de bekende Keukenhof eruitziet. Speelse tuinen met prachtige velden gecultiveerde tulpen, narcissen, etc., etc. Tuinen waar honderdduizenden mensen op afkomen. Uit de hele wereld.

Nee, de NVWC beschikt over een compleet ander soort tuin. Arealen met witte of gele dovenetel. Prachtige gedeeltes waar het look-zonder-look zijn mooie witte bloempjes omhoog steekt, ontluikend boerenwormkruid, smeerwortel, diverse grassoorten en opkomend wildeplantenzaaigoed. Wat zo straks opkomt, is van harte welkom. Wat niet opkomt, zullen we nooit te weten komen.

Inheemse planten

Het is voor de tuin-klusgroep een feest om in te werken. Johan de Kruif neemt uit zijn eigen tuin regelmatig stekjes van inheemse planten mee. Dat heeft Wim Rubers ook al gedaan en ook Leo van der Kooij heeft al het een en ander meegenomen waar hij zo straks met zekere trots naar zal kunnen kijken wanneer dat zich heeft gesetteld.
Wat nu zo leuk is aan deze tuin is dat het geordend wild lijkt. Met houtsnippers van de gemeente hebben we er enkele paden in aangelegd zodat je er mooi in rond kunt wandelen. Er staat een rijtje jonge knotwilgen die om en om elk jaar worden gesnoeid. Vanaf de huisvesting loopt een schuine wal naar beneden waar intussen de sleutelbloemen al zijn uitgebloeid maar mooie zandricheltjes aanwezig zijn voor graafbijen en ander kruipspul.
Door Johan en Leo zijn eerder dit jaar nog enkele struiken en jonge vruchtbomen aangeschaft, namelijk twee bomen met andere zoete kers, twee vuilbomen (ook wel sporkenhout genoemd) en een mispel. Deze laatste boom levert vruchten op die eerst een rottingsproces moeten doormaken. U heeft ongetwijfeld de uitdrukking 'zo rot als een mispel' wel eens gehoord. Deze vruchten zullen te zijner tijd een welkome aanvulling zijn op het menu van vele vogels en andere bezoekers die er zich tegoed aan kunnen doen.

1

2

3

4

Veel vlinders

Eerder dit jaar is een flink stuk grond kaal gemaakt, ingezaaid met een wildeplantenmengsel en bestrooid met enkele kruiwagens compost van onze eigen composthoop. Als we op welke willekeurige woensdag dan ook komen is de eerste gang richting dat wildeplantenveldje. We zien nog wel geen bloemen, ja enkele paardenbloemen hebben daar al een heerlijk plekje gevonden, maar we zien al wel de aanzet van enkele herkenbare soorten zoals cichorei en klaproos.
Ook, en dat komt natuurlijk door de hoge temperaturen in de week rond Pasen, veel vlinders. We hebben talloze oranjetipjes en landkaartjes gespot maar ook al het boomblauwtje, het klein koolwitje en het klein geaderd witje.
Ook bij het insectenhotel is het een drukte van belang. De receptioniste aldaar heeft zelfs al versterking gevraagd om alle diverse gasten tijdig van een goede verblijfsruimte te kunnen voorzien. Het wachten is op wat regen waarna de groei van bloemen en planten explosief zal toenemen.
Rondom de tuin hoor en zie je ook talloze vogels. Erbovenuit klinken met grote regelmaat het winterkoninkje en de roffels van de grote bonte specht, maar ook de heggemus, de boomkruiper en natuurlijk de tjiftjaf en de koolmees.

Klein paradijsje

Kortom, na onze komst als gast bij de scouting, en de aanblik van een stuk ruderaal terrein, begroeid met alleen maar brandnetel en wilde braam, kom je nu al in een klein paradijsje waar je met heel veel plezier je energie in kwijt kunt.
In het verleden is op deze tuin een hoeveelheid puin gestort dat met een laag grond en aarde is afgedekt. De brandnetels en wilde braam zijn we te lijf gegaan en in de loop van enkele jaren heeft zich iets moois ontwikkeld. Dit geeft je de bevestiging dat door de natuur een handje op weg te helpen je van iets onooglijks iets fraais kunt maken.
Ook het talud rechts van het pad naar de manege van de Lekzoomruiters mag er zijn. In het vroege voorjaar is dat al massaal begroeid met gele winterakonieten en de witte sneeuwklokjes. Deze beide soorten bloeien soms al volop in januari en begin februari.
Laat u eens verleiden en kom gewoon eens op een woensdagochtend naar De Steenuil. U krijgt koffie of thee en we maken graag met u een wandeling door onze tuin om u met een zekere trots het een en ander hierover te vertellen. En indien u dat interesseert, kunnen we u dan direct ook een fors gedeelte van een door ons gevonden grafsteen met herkenbare inscriptie laten zien.

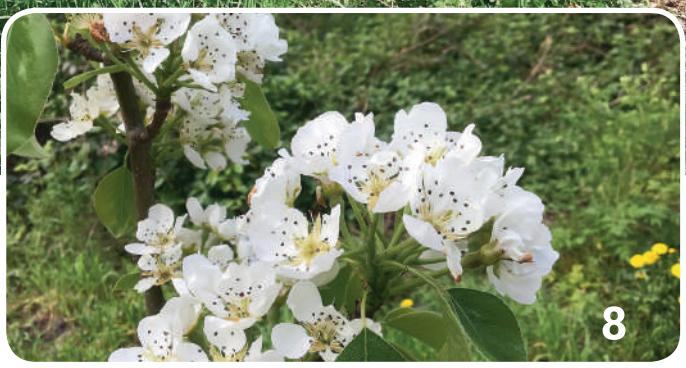

1 Entree NVWC
2 Entree voor meerdere verenigingen
3 Talud richting manege – wordt ook door NVWC onderhouden
4 Winteraconiet en sneeuwklokjes in bloei in januari
5 Voorjaar in de NVWC-tuin
6 Appelbloesem
7 Look-zonder-look met oranjetipje
8 Perenbloesem
9 Mispelboom met bloesem
10 Uitlopende knotwilg

Waar komt die naam vandaan?

Een grote kleine

door Ellen Geleedst

Sinds juni 2017 heeft Culemborg een kleine burgemeester. Dat wil zeggen, klein van stuk, dan. Gerdo van Grootheest volgde Roland van Schelven op en die laatste was wat je zegt een grote burgemeester. Gelukkig is het bij mensen niet interessant hoe je eruit ziet. Groot of klein, blond of donker, dun of volslank, homo of hetro, daar gaat het niet om. Het gaat om hoe je van binnen bent en wat je doet.
En van onze kleine burgemeester wordt gezegd dat hij een zeer aimabel mens is.
De enkele keer dat ik hem ontmoette, had ik die indruk ook. Toegankelijk en hartelijk.
Dat zijn nog eens kwalificaties. Een kleine burgemeester met een groot hart!

Op een maandagmorgen in april had mijn echtgenoot Paul op zijn werk een soort kennismakingsactiviteit in een vergadering. Iedereen werd geacht in één kernwoord zijn of haar weekend te omschrijven. Die briefjes moesten aan de juiste persoon worden gekoppeld. Zoiets. Paul schreef 'kleine burgemeester' op. Uiteindelijk werd dat briefje wel aan Paul gekoppeld, maar het riep toch vooral vragen op. Paul was juist dat weekend druk geweest met het fotograferen van een kleine burgemeester. En dat had niets te maken met onze Culemborgse burgervader!
Er bestaan in de vogelwereld namelijk ook een grote en een kleine burgemeester. Meeuwen zijn het. Het exemplaar dat Paul gefotografeerd had, zat in onze contreien. Daar kom ik zo wel op terug. Eerst moet ik nog iets anders bekennen.

Meeuwen

Ik ben niet zo dol op meeuwen. Woorden als 'aimabel' en 'hartelijk' plaats ik niet zo een, twee, drie bij deze vogelfamilie. Het zijn luidruchtige opportunisten en mensen voeden dat alleen maar door ze op de boot naar Texel boterhammen met kaas toe te werpen. Maar goed, dat is niet mijn grootste bezwaar. Ik zal maar gewoon toegeven dat ik het heel moeilijk vind om ze op naam te brengen. Ik ben inmiddels 24 jaar met Paul samen en kijk dientengevolge al 24 jaar vogels. Maar nog altijd vind ik het heel lastig om van een vliegende meeuw te zeggen wat het is. Niet als ze op de leuning van de stadhuisbrug zitten. Dan kan ik van een bepaald formaat wel zien of ze een 'koptelefoontje' op hebben (kokmeeuw) of niet (stormmeeuw). Maar daar zitten ze lang niet altijd. En dan nog die lastige juvenielen. Aan zee scharrelend tussen bij een strandtentje op zoek naar frietresten zijn het overwegend van die op elkaar lijkende net niet witte beesten. Meeuw. Iets meer kan ik er vaak niet van maken.

Kleine burgemeester

Op 13 maart van dit jaar werd in de Everdingerwaard een kleine burgemeester waargenomen, de eerste ooit in het werkgebied. Op pagina 18 in deze Hak-al vindt u daarover een veel informatiever artikel. En ook dit exemplaar hoort in de categorie net geen witte meeuw. Of nee, dan doe ik het beest toch tekort. De foto's eens goed bestuderend, vind ik het eigenlijk wel een heel mooie meeuw. Maar ik blijf het een lastige familie vinden. Als ik deze spontaan in het wild tegenkwam, had ik nooit bedacht dat dit zo'n zeldzame waarneming was, eerlijk is eerlijk.

Grote burgemeester

Wie is er nu ooit op het idee gekomen om deze meeuw 'burgemeester' te noemen? We moeten onze zoektocht beginnen bij de grote burgemeester. Deze soort had namelijk al eerder een Nederlandse naam. Vissers die in het hoge Noorden gingen vissen, kwamen de vogel daar tegen. Franse collega-vissers noemden deze vogel de Goéland bourgmestre; vertaald is dat 'burgemeester van Groenland'. Ze vonden dat deze meeuw zich statiger gedroeg en er meer imponerend uitzag dan andere meeuwensoorten. De Nederlanders namen deze naam over en noemden hem ook 'Burgemeester van Groenland'. Later werd dat kortweg 'Burgemeester', de naam die hij tot halverwege de 20ste eeuw bleef houden. Maar er bleek nog een meeuwensoort in arctische kringen voor te komen die veel weg had van de 'Burgemeester', maar wel wat kleiner was. Deze soort is daarom 'kleine burgemeester' gedoopt. Zijn grotere voorbeeld werd dan vanzelfsprekend de 'grote burgemeester'.

Wetenschappelijke naam

De grote burgemeester heeft als wetenschappelijke naam 'Larus hyperboreus', wat zoveel betekent als 'zeer noordelijk levende meeuw'. Die naam is niet moeilijk te verklaren. Maar dan onze kleine burgemeester. De wetenschappelijke naam daarvan luidt: 'Larus glaucoidus'. Dat laat zich vertalen als 'blinkend blauwgroene meeuw'. Blinkend blauwgroene meeuw?! Een volwassen exemplaar heeft wel iets stralends in mijn beleving. Maar welke foto ik ook bekijk, ik kan er niets blauwgroens aan ontdekken. Bij bijvoorbeeld de ekster heb je dat wel. Die heeft met de juiste lichtinval en

burgemeester

De kleine burgemeester,
Foto's Paul van Veen

in het voorjaar, als het verenkleed op zijn mooist is, soms een blauwgroene weerschijn in zijn zwarte veren. Maar bij de kleine burgemeester niet. Helaas. Dat zou natuurlijk wel mooi zijn, als je tussen al die witte, grauwe en kaneelkleurige meeuwen opeens een blauwgroen exemplaar zou zien. Het zou op slag mijn favoriete meeuw zijn, omdat ik hem dan moeiteloos op naam zou kunnen brengen. En heel misschien zou ik dan wel mijn boterhammen met hem delen. Of beter nog, passend bij een burgemeester, groot of klein, een heel wat chiquer vers croissantje.

Jaarverslag Knotwerkgroep
winterseizoen 2018-2019

door Harry van de Warenburg,
foto's van leden Knotwerkgroep

In tegenstelling tot de laatste jaren zijn alle vijf de geplande knotdagen doorgegaan.
Een snoeidag aan het eind van de ochtend gestopt vanwege de regen maar de rest van de dagen niets te klagen gehad over het weer.

De werkgroep is op twee plaatsen in de omgeving van Culemborg aan het werk geweest.
Gestart met twee werkdagen in november en december bij Van Malssen aan de hoek Weidsteeg-Beusichemsedijk. Zestien bomen met een behoorlijke pruik kunnen er weer vier tot vijf jaar tegen.
Tijdens de drie snoeidagen in januari tot en met maart werden 45 bomen gesnoeid bij Merkx aan de Beusichemsedijk. Door de vrijwilligers werd een flinke stapel hout afgevoerd voor de houtkachel. De rest van het snoeihout werd verbrand op de locatie. Hiervoor krijgt de werkgroep zonder problemen en kosteloos ontheffing van de omgevingsdienst Rivierenland.
Gemiddeld mogen wij 10 tot 15 vrijwilligers verwelkomen maar de groep wordt klein en de gemiddelde leeftijd hoger (55 +).
De praktijk is ook dat rond 13.00 uur de puf eruit is.
Maar het is vrijwilligerswerk en dat al vanaf 1974!

Wij stellen ons elk jaar de vraag komt er nog een nieuw seizoen? Wij stellen die vraag afhankelijk van het aantal vrijwilligers maar ook bij een mogelijk grote aanschaf zoals vervanging motorzaag.
Helaas is vlak na het einde van het seizoen Hennie Wammes overleden, naast een trouw bezoeker van de lezingen ook al jarenlang actief bij de werkgroep.
Het zaagwerk in de bomen werd verricht door Wim Smits met de motorzaag en af toe door een handzager. Harry verzorgt de contacten met de eigenaren, vergunningaanvraag etc.
Momenteel beschikt de werkgroep over voldoende materieel en kan met klein onderhoud worden volstaan. Dit jaar zijn enkele tangen vervangen. Echter de motorzaag is op redelijke leeftijd en ondanks het beperkte gebruik is vervanging op termijn noodzakelijk.

Ook in 2019 zal de werkgroep weer actief zijn op diverse locaties. Vanuit het bestuur ligt de vraag over onderhoud van een bosje langs de Diefdijk en de noordkant van Werk aan het Spoel staat ook op het programma. Voor data en plaatsen zie de Tsjielp, Hak-als en berichten op de website. Iedereen is van harte welkom en zeker diegenen die nog nooit hebben kennisgemaakt met dit werk. Wellicht slaat het knotvirus dan toe!

Voor meer informatie kun je terecht bij:
Harry van de Warenburg, tel. 0345 – 514358 of 06-44704754
Wim Smits, tel. 0345 - 50167

1

2

3

1 Piet onze oudste vrijwilliger
2 Wim Smits met de oude motorzaag
3 Af te voeren hout voor vrijwilligers
4 Gesnoeide bomen Van Malssen Beusichemsedijk
5 Handwerk in de boom

Unieke (Culemborgse) vogelgids

door Marco Houtschild
illustraties Rop Philippi

Spot in het veld een vogel, zoek die op in 'Houtschilds beknopte vogelverzenveldgids' en beleef een poëtisch moment!

Dit najaar verschijnt een unieke vogelgids. In plaats van een plaatje en een soortomschrijving bevat 'Houtschilds beknopte vogelverzenveldgids' steeds per vogel een tekening in Oost-Indische inkt en een gedicht. Deze bijzondere veldgids met een knipoog is een Culemborgse aangelegenheid: voormalig stadsdichter Marco Houtschild en de alhier geboren en getogen beeldend kunstenaar Rop Philippi hebben de krachten gebundeld. Bovendien hebben de gedichten veelal de Culemborgse natuur als decor. 'Houtschilds beknopte vogelverzenveldgids' gaat circa 65 pentekeningen en zo'n 70 gedichten bevatten. Bij wijze van voorproefje laten we alvast één pagina zien.

NVWC-leden hebben de mogelijkheid deze unieke bundel met korting te verkrijgen. Wie nu inschrijft, betaalt slechts € 12,50 in plaats van € 15,00. Inschrijving is heel eenvoudig: stuur een e-mail naar marco.houtschild@telfort.nl onder vermelding van 'Vogelgids' en het aantal bundels dat u wenst. Zodra de bundel in september verschijnt, wordt contact met u opgenomen. U hoeft nu dus nog niets te betalen.

Voorintekenaars worden ook uitgenodigd voor de gratis vogelexcursie in het najaar. Tijdens een wandeling door de uiterwaarden zal er worden gevogeld aan de hand van de vogelverzenveldgids. De dichter zal de vogelgedichten ter plekke toelichten en voordragen.

GROTE ZILVERREIGER

ONBEVATTELIJK

Er zijn de enorme onbevattelijkheden:
het blinkende besef dat er
op een planeet met milde atmosfeer
op zo'n vijftien miljard jaar
van een alles bevattend beginpunt
een hutje staat met mij erin.

En er is de futielste onbevattelijkheid:
in dat hutje de van zichzelf bewuste
stoffelijke verschijning
die zich bedient van een tekensysteem
om in weer te geven dat er nu
een zilverreiger overwiekt.

22

De verdwaalde burge

door Mario Huizinga

Vanaf de tweede helft van februari komen de grutto's weer naar Nederland. Dat betekent ringen aflezen, en daarom ben ik 's avonds regelmatig te vinden in de Everdingerwaard, waar ze samenkomen om te overnachten. Zo ook op woensdagavond 13 maart. Als ik 'klaar' ben met de grutto's, kijk ik ook altijd even goed naar de overnachtende meeuwen, omdat er regelmatig meeuwen met ringen opduiken. Systematisch elke meeuwenpoot bekijken levert nog drie afgelezen kleurringen op, het is nu al een mooie avond. Maar dan zie ik ineens een opvallende onvolwassen grote meeuw. Door zijn geheel lichte verenkleed en afwezigheid van zwarte en donkerbruine veren doet de vogel denken aan een kleine of grote burgemeester.

Ik heb onvoldoende parate kennis voor een zekere determinatie, daarom werp ik eerst een hulplijntje uit via WhatsApp (Zie 2 afbeeldingen WhatsApp). Na voorlopige bevestiging van Daniël meld ik de waarneming ook op de Culemborg Bird Alert WhatsApp-groep. Thierry is dan uiteraard binnen 5 minuten ter plaatse om het verlossende woord te spreken: het is inderdaad een kleine burgemeester. Hoera! Nog later wordt het me duidelijk dat dit de eerste waarneming ooit is van een kleine burgemeester in onze omgeving.

Vervolgwaarnemingen

De avonden erna blijkt de kleine burgemeester nog steeds aanwezig in de omgeving van Everdingen en staan aan beide kanten van de Lek tientallen liefhebbers met wisselend succes op de uitkijk. Hij wordt nog niet gezien binnen de grenzen van het werkgebied van de NVWC. Die eer komt Daniël toe op 18 maart, als hij de vogel ziet op De Waai, een wiel aan de overkant van de A2, bij het drieprovinciepunt en net aan de 'goede' kant van de Diefdijk. De vreemdeling heeft de lokale meeuwensnackbar (afvalverwerker Van Weverwijk) blijkbaar ook ontdekt.
Daarna weet hij zich bijna twee weken te verbergen tot hij op 31 maart weer wordt gezien, op onze telpost nog wel. Tot 17 april volgen nog tientallen waarnemingen in het werkgebied, vooral rondom De Waai. Precies 5 weken na zijn ontdekking is de vogel weer gevlogen.
(Zie afbeelding KM-hokken.)

Afbeeldingen van WhatsApp

Determinatie

Kleine en grote burgemeesters vallen in alle kleden op door hun geheel lichte verenkleed. Ze hebben geen zwarte of donkerbruine vleugelpunten, zoals alle andere in Nederland gangbare grote meeuwen. Een adulte zwartkopmeeuw heeft weliswaar ook egaal grijs/witte vleugelpunten, maar die is flink kleiner (formaat kokmeeuw) en duidelijk herkenbaar aan … precies!
Kleine burgemeesters zijn iets kleiner dan een zilvermeeuw en grote burgemeesters iets groter. Bovendien hebben grote burgemeesters een flink forsere snavel en een kleiner oog.
Eerste winter kleine en grote burgemeesters hebben een tweekleurige snavel, roze met een zwarte punt. Dat is een onderscheidend verschil met andere eerste winter grote meeuwen, die een geheel donkerkleurige snavel hebben.
Vergelijkop de foto's hiernaast 'onze' eerste winter vogel met een tweede winter.

***Foto 1**: Culemborg, april 2019, Jan Andries Post. Kenmerken eerste winter: egaal lichtbruin met fijne bandering, donker oog. Tweekleurige snavel niet goed zichtbaar door schaduw.*
***Foto 2**: Culemborg, april 2019, Mario Huizinga. Hier zijn de twee kleuren roze/zwart van de snavel beter zichtbaar.*
***Foto 3**: IJmuiden, december 2013, Mario Huizinga. Mijn eerste kleine burgemeester, ook een eerste winter. Door de lichtinval zijn de geheel lichte vleugelpunten (handpennen) goed te zien.*
***Foto 4**: Apeldoorn, januari 2019, Tammo Meijer. Ter vergelijking, kenmerken tweede winter: overwegend licht gekleurd met een vage grijs/bruine zweem, lichte iris, snavel grijs/zwart.*

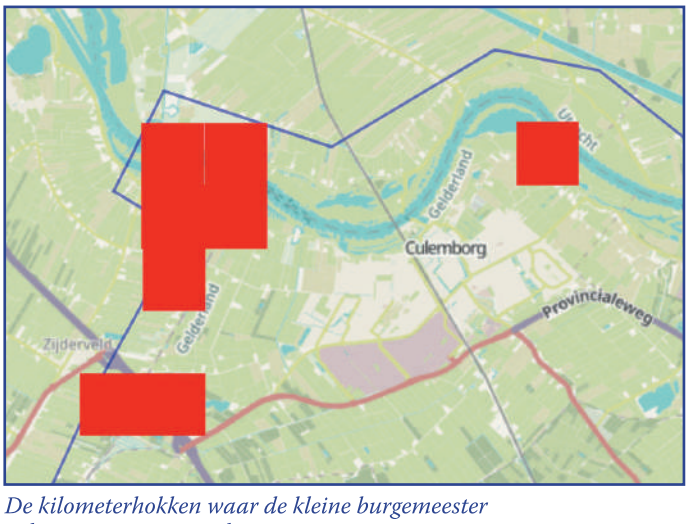

De kilometerhokken waar de kleine burgemeester volgens waarneming.nl is gezien.

meester

1

2

3

4

Er valt nog veel meer te melden over de herkenning van burgemeesters, maar dat voert hier (veel) te ver. Voor de liefhebbers: er staat een leuk artikel op de Dutch Birding website. Google 'Burriefestijn'.

Herkomst

Kaartje Verspreiding (Wikipedia)

De kleine burgemeester (Larus glaucoides, of kleine burrie voor vrienden) is een broedvogel van Groenland en arctisch Canada. De meeste kleine burgemeesters overwinteren in de noordelijke Atlantische Oceaan. Kleinere aantallen overwinteren in de kuststreken van IJsland (vandaar de Engelse naam: Iceland Gull), Britse eilanden en Scandinavië. Dat betreft voornamelijk onvolwassen vogels.

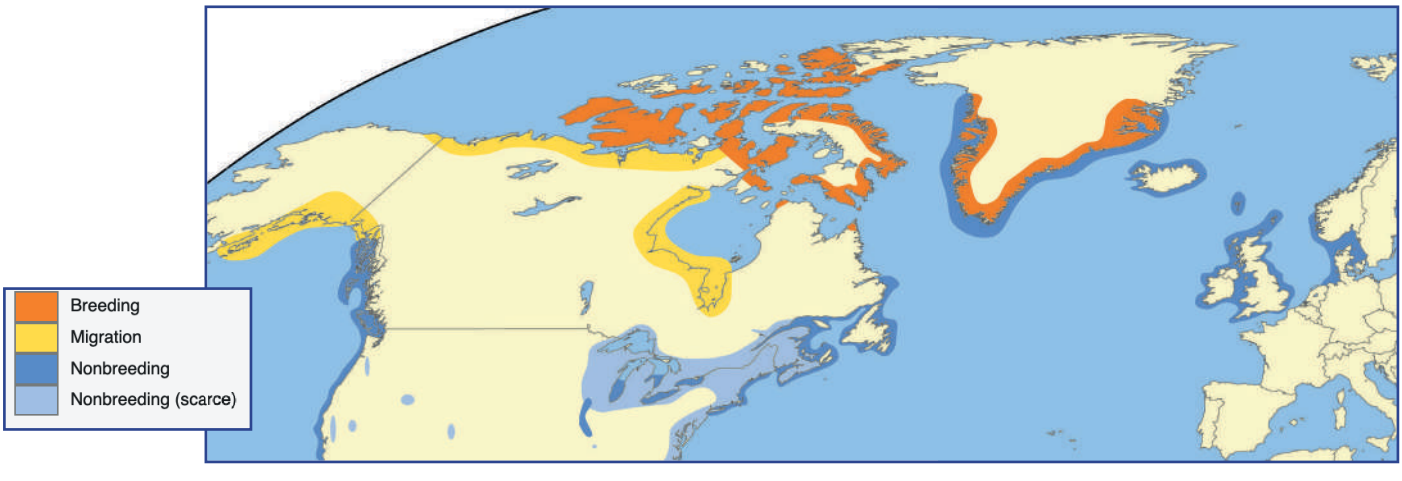

Op pagina 12 in deze Hak-al vindt u meer informatie over de herkomst van de naam. (red.)

Jaarlijks worden slechts enkele kleine burgemeesters in ons land gezien, vooral in de winter langs de kust. Het zijn bijna altijd onvolwassen vogels. In Gelderland zijn kleine burgemeesters volgens waarneming.nl alleen in 2012, 2017 en 2019 gezien. Waarnemingen in het binnenland zijn vaak het gevolg van harde wind.

Afbeelding Storm 2019

Inderdaad trok er op 10 maart een echte storm over Zuid-Nederland met in Zeeland windstoten tot boven 120 km/uur. Tot in het Gelderse Rivierengebied liepen de windstoten op tot bijna 100 km/uur.

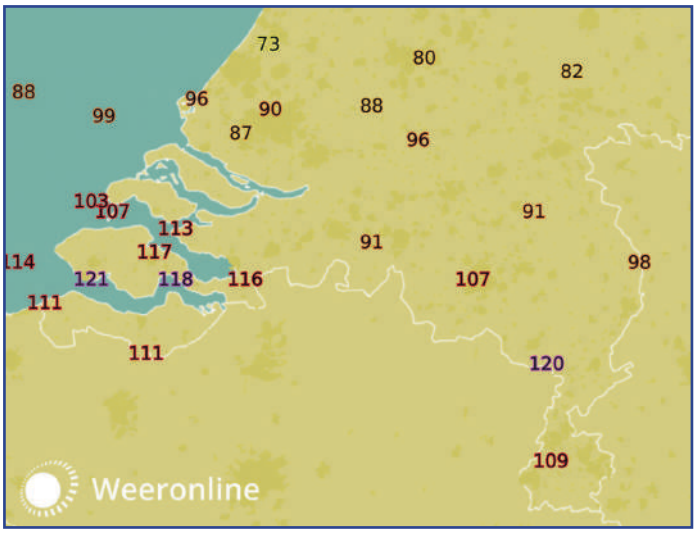

Tot slot

Mijn vriend de kleine 'burrie' zal intussen zijn weg terug wel weer hebben gevonden naar Groenland, waar zijn volwassen soortgenoten in kolonies broeden op rotsachtige kliffen langs beschutte baaien en fjorden. En mocht ik volgend jaar een tweede winter kleine burgemeester tegenkomen, zal ik zeker even denken: zou het hem zijn? Waren alle vogels maar geringd ...

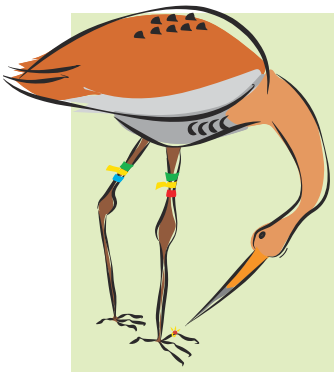

Bij de poot

Ringaflezingen in de appgroep

door Mario Huizinga

5 mei 2019

Foto 1: Twee visdieven + Nijlgans

Vanmiddag zag ik tijdens een wandeling twee visdieven rusten op de leuning van een bruggetje bij de kruising Parklaan / Poelslaan, vlakbij de ingang van Vriendenschaar. Met de verrekijker zag ik een metalen ring, dus snel de telescoop opgehaald. De kunst is dan om dichtbij genoeg te komen om de ringen af te lezen. Een Nijlgans, vader van negen pullen, hielp goed mee door het paartje visdieven dichter mijn kant op te jagen.

1

Foto 2: Visdief NL

De geringde visdief was beweeglijk, daardoor kon ik het ringnummer rondom volledig aflezen en invoeren in de BirdRing app (nu beschikbaar voor Android én iPhone).

2

Foto 3: Kaartje Visdief NL

Het blijkt dat de visdief in juni 2000 in Leeuwarden is geringd door Klaas Koopman. Visdieven kunnen ouder dan 30 jaar worden, dus 19 jaar is niet heel bijzonder. Dit was de eerste aflezing van deze ring en dat is natuurlijk wel bijzonder. Wie weet komt hij al jaren in Culemborg. Maar, kijk nog eens goed naar de foto: ook de andere visdief is geringd!

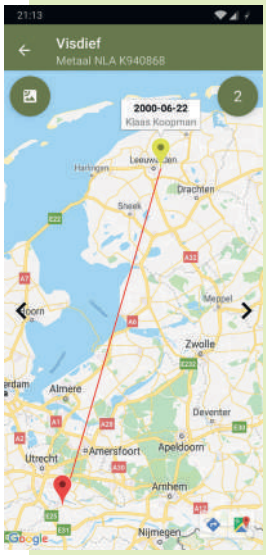

3

Foto 4: Visdief ES

Deze tweede ring is helemaal gaaf: een ring van de ringcentrale in Madrid. Helaas zijn buitenlandse ringgegevens niet direct beschikbaar, dat kan nog even duren: soms een paar dagen, maar soms ook maanden. Wordt vervolgd.

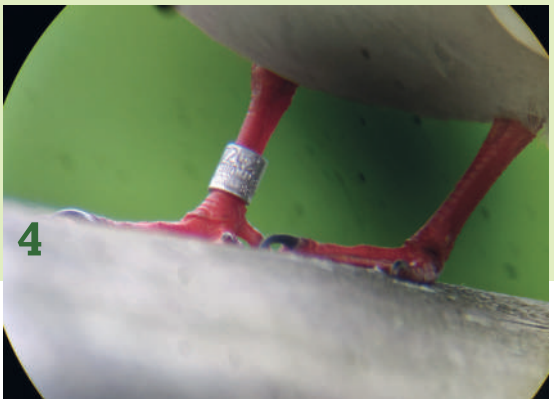
4

Het zou leuk zijn om te weten waar dit paartje visdieven broedt. Misschien ergens in de omgeving op het dak?

Hartstochtelijke liefde
tussen vuurjuffers

door Milou Oomens

Milou Oomens was de eerste publiekswinnaar in de fotowedstrijd 'Natuur in de buurt' die door de NVWC georganiseerd werd van 1 april tot 1 oktober 2017. Met een prachtige opname van de Diefdijk werd zij uitgeroepen tot winnaar van de maand april. Bij de eindbeoordeling van de genomineerde foto's won Milou in de categorie 'Landschap' de tweede plaats.

Bovenaan parende juffers en onder uitsluipende juffer

In en om onze vijver is het een drukte van jewelste. Laatst ontdekte ik de vuurjuffer. Dit is een onderorde van de orde der libellen (orde Odonata). Bij mooi weer zie ik ze af en toe rondvliegen. De meeste tijd brengen ze door op een waterlelie of blad aan de vijverrand.

Tandemhouding

Soms zie ik twee vuurjuffers die aan elkaar vast zitten. Dit heet tandemhouding. Het mannetje pakt met zijn achterlijfaanhangselen het vrouwtje vast bij het halsschild. Meestal gebeurt dit in de lucht. Het vrouwtje bungelt dan even achter het mannetje aan, totdat ze ergens op een lelie of blad gaan zitten. Deze tandemhouding is de voorbereiding op de paring.

Hartstochtelijke liefde

Om te kunnen paren, moet het vrouwtje de punt van haar achterlijf naar de onderkant van het mannetje brengen. Vlak achter het borststuk, want daar heeft hij een spermapakketje klaarliggen. Zodra de juffers een hartje hebben gevormd, is het tijd voor de uitwisseling van sperma. Maar, soms heeft het vrouwtje dit ritueel al met een andere man gedaan. Daarom moet het mannetje eerst het sperma van de andere man uit het lichaam van het vrouwtje verwijderen. Hij heeft hiervoor een speciaal borstelvormig orgaan.

Hartenbreker

Het vrouwtje kan een echte hartenbreker zijn! Wil ze toch niet paren? Dan verbreekt ze tijdens de tandempositie de verbinding. Ook als het mannetje het sperma van een andere man weghaalt, kan ze er nog onderuit. Ze houdt altijd een deel van het sperma van de andere man achter. Zo bepaalt ze zelf, welk mannetje haar eitjes uiteindelijk bevrucht.

Gelukt?

Is het gelukt? Dan plaatst het vrouwtje haar honderden tot duizenden bevruchte eitjes in of bij het water. Na enkele weken tot maanden komt er een larve uit. Deze vervelt wel negen keer, voordat het volgroeid is. Dit duurt 1 tot 2 jaar! Dan vindt de laatste vervelling plaats. De juffer klimt uit z'n huid, dit noemen we ook wel uitsluipen. Er blijft een leeg omhulsel achter. Na een tot enkele weken zijn de juffers geslachtsrijp en gaan ze paren. Ze leven daarna nog maar één tot enkele weken

Goede vangst jeugdgroep in Parijsche slootjes

door Maartje van der Ploeg, foto's Cees van Appeldoorn

Gelukkig hoefden we er niet helemaal voor naar Frankrijk, want het water in de wijk Parijsch had ons ook al heel wat te bieden.

Ook dit keer zijn we in het heldere water in de wijk weer op zoek gegaan naar allerlei natte beesten. En dat bleef niet zonder succes. Tijd voor een introductiepraatje was er niet eens, het enthousiasme was te groot en de kinderen renden meteen naar de waterkant.

Al snel na de start bij het klimrek van Focus aan de Prijsseweg werden de eerste vangsten onder luid gejuich verwelkomd. Vooral waterpissebedden lieten zich in enorme aantallen zien, maar ook heel veel andere beesten, de één nog mooier dan de ander. Hoogtepunten waren de groene kikkers, kleine modderkruipers en kleine watersalamanders die door verschillende kinderen werden gevangen.
Maar het werd nog mooier. Toen we aankwamen bij alweer een mooie sloot, riep Merle: "Kijk, daar ligt een reuzenvis." Samen met Ewoud wist ze de enorme snoek met het net te vangen. Wat een joekel!

Uiteindelijk hebben we een heleboel verschillende natte beesten weten te vangen: kleine modderkruiper, groene kikker, kleine watersalamander, platte waterwants, schaatsenrijder, waterpissebed, vlokreeft, bootsmannetje, watervlo, bloedzuiger, tubifex (slingerworm), posthoornslak, draaikolkschijfhoren, schelp zoetwatermossel, schelp moerasslak, eirond waterkevertje en de larven van haft, grote roodoogjuffer, spookmug, eendagsvlieg en dansmug. Wow!

Foto's:
1 Jeugdgroep waterschept in Parijsch
2 Salamander
3 Merle en Ewoud vangen een enorme snoek met een net
4 Wat was er veel te zien!
5 en wat komt er allemaal uit zo'n schepnet!

1

2

3

4

5

Sterren kijken met de Jeugdgroep

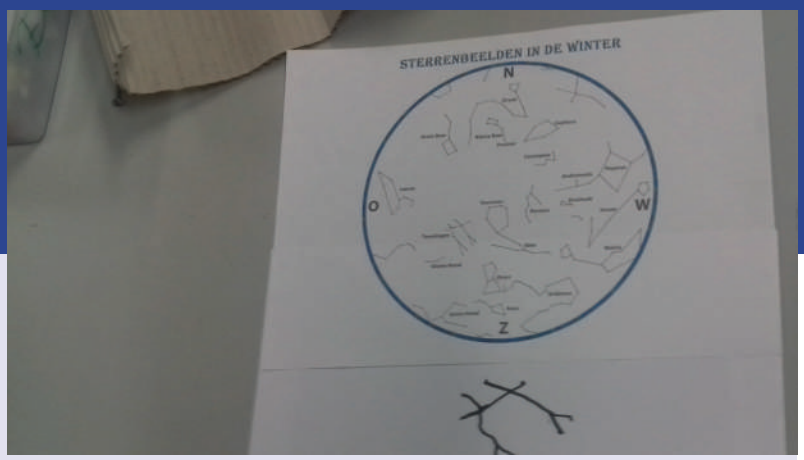

door Winny Verdouw
foto's Maartje van der Ploeg

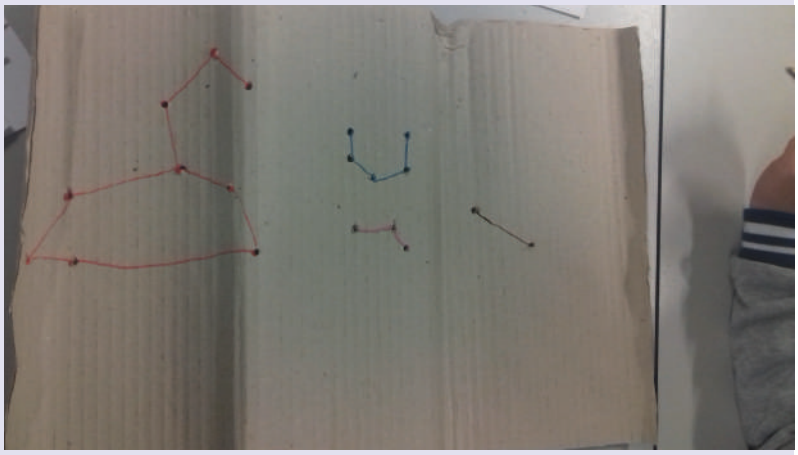

Een leuke winteractiviteit hadden we zo gedacht. Een heldere sterrenhemel vol mooie sterrenbeelden. Al vroeg donker en dan maar omhoog kijken tot je er een stijve nek van krijgt.
Half acht was het inderdaad al donker maar ook BEWOLKT. Geen ster te zien.
Maar daar hadden Maartje en Ewoud al op gerekend. We bleven lekker warm binnen in de Steenuil. Eerst wat inleidende verhaaltjes over bijvoorbeeld je eigen sterrenbeeld en wat hadden we zonder wolken kunnen waarnemen? Grote Beer?
Ja dan kwam het echte werk.
PLANETARIUM STERRENPROJECTOR!!
Dat gingen we maken.
Van ribkarton een koker knippen en dan met een spijker mooie sterrenbeelden in het karton prikken. Een lampje erin en ... je ziet de sterrenbeelden fraai oplichten.
We maakten het niet te lang. Het was tenslotte al kinderbedtijd.

Foto's van boven naar onder:
– Je eigen sterrenbeeld opzoeken
– Van ribkarton een koker knippen en met een spijker sterrenbeelden prikken
– Een lampje in de kartonnen koker en je ziet de sterrenbeelden fraai oplichten

Redding van oude klei

door Berry Lucas

Na jaren van zichtbare aantasting van de natuurstrook aan de Culemborgse kant van de Diefdijk, heeft de NVWC met succes aan de bel getrokken om deze cultuurhistorisch waardevolle en natuurrijke landschapselementen te behouden. Hoewel er in het verleden en recent nog veel van deze groene zone verloren is gegaan, zijn er nu goede afspraken gemaakt tussen de eigenaar, de gemeente en de NVWC om de restanten ervan duurzaam te beheren.

De NVWC heeft de afgelopen decennia vastgesteld dat een strook met rietmoeras en moerasbos parallel aan de Diefdijk geleidelijk aan werd gekapt en dichtgeschoven met grond, puin en maaisel en vervolgens omgevormd tot grasland. De strook van ca. tien meter breed over een groot deel van de Gelderse kant van de noordelijke Diefdijk is de afgelopen eeuwen waarschijnlijk ontstaan door kleiwinning om de dijk op te hogen. De afgegraven zone is al op kaarten van halverwege de19e eeuw zichtbaar. Door verlanding had zich hier waardevolle natte natuur ontwikkeld en daarmee een mooie natuurlijke aankleding van de Diefdijk. Een deel van de strook was oorspronkelijk in gebruik als elzenhakhout tussen rabatten (verhoogde richels), maar is verwaarloosd. De begroeide stroken waren altijd al interessant voor zangvogels, zoals bosrietzanger, zwartkop en fitis en ongetwijfeld ook andere soorten vogels en overige fauna.

Graafmachines

Door de geleidelijkheid van de aantasting viel het verdwijnen van de begroeiing niet zo op, maar de laatste tijd ging dat nog eens in een versneld tempo met graafmachines. Van de oorspronkelijke moerasstrook is nu nog maar een paar honderd meter (ca. 30%) over, terwijl in de jaren negentig de kleigaten zich nog uitstrekten van de Prijsseweg tot ver richting de Stokvisweg. Meer in de buurt van de A2 liggen nog restanten met open water.
De nieuwe eigenaar was niet bekend met de restricties die hier voor natuur en landschap gelden en wilde het perceel volledig omvormen tot grasland. De NVWC heeft de voortdurende aantasting herhaaldelijk gemeld bij de gemeente. In plaats van strenge handhaving en een aanzegging om de strook weer te herstellen, is uiteindelijk gekozen voor een compromis, waarbij het nog resterende natuurgebied verbeterd en beter beheerd zou worden. Hoewel de

putten langs de Diefdijk

vernietiging van de moerasstrook naar onze mening inging tegen ruimtelijke ordening-regels voor het Gelderse Natuurnetwerk/Groene Ontwikkelzone en de Nieuwe Hollandse Waterlinie, de wettelijke bescherming van houtopstanden en het bestemmingsplan, zijn we als NVWC hier mee akkoord gegaan.

Periodiek uitgebaggerd

Volgens de afspraak zouden delen van het rietmoeras in een gevarieerd patroon periodiek uitgebaggerd worden, zodat er weer deels open water ontstaat en de verlanding weer kan plaatsvinden. Daarmee hopen we ook betere omstandigheden te creëren voor amfibieën, libellen, moeras- en rietvogels enzovoort. Het elzenhakhout wordt, mogelijk met hulp van de knotploeg van de NVWC, weer afgezet en de lage delen tussen de rabatten worden weer uitgegraven. Een al aangetast deel zou verder geëgaliseerd worden en in grasland omgezet. Op die plek worden vervolgens knotessen langs de rand geplant.
Inmiddels is het bagger- en grondwerk al uitgevoerd, nog net voor het broedseizoen. Nu al ziet het er veelbelovend uit. Samen met het agrarisch collectief wordt gekeken of het terrein in het agrarisch natuurbeheerplan meegenomen kan worden en het beheer daarmee gesubsidieerd kan worden. Helaas blijkt het grasland inmiddels intensief agrarisch gebruikt te worden en met mest geïnjecteerd te zijn.

Ecologische verbinding

We hopen dat door de gemaakte afspraken tussen de welwillende eigenaar, de gemeente en de NVWC gezorgd is voor een duurzame instandhouding van de cultuurhistorische waarde en de landschappelijke aankleding van de Diefdijk en betere kansen voor (natte) natuur en biodiversiteit. Bovendien kan de Diefdijk-Noord hierdoor beter als ecologische verbinding functioneren, vooral als de hele strook langs de dijk onder agrarisch natuurbeheer zou kunnen vallen (bijvoorbeeld met het oog op droge en natte dooradering). Voor enkele terreinen langs de dijk geldt dit al. In de oorspronkelijke plannen voor de Ecologische hoofdstructuur (EHS) zou hier een robuuste ecologische verbindingszone komen, maar deze is helaas geschrapt (door Bleker).

Waardevol

Uiteindelijk is door deze actie een mooi en waardevol stukje landschap voor Culemborg bewaard gebleven. Landschap dat een deel van de geschiedenis van de stad en de regio vertelt. We hopen dat in de toekomst dergelijke landschapselementen beter in beeld komen bij de gemeente en vastgelegd worden in de toekomstige omgevingsvisie, zodat de bescherming ervan beter gewaarborgd is. Hoe klein de overblijvende stukjes moeras en hakhoutbos ook zijn, in het steeds verder vervlakkende agrarische gebied leveren ze een grote bijdrage aan behoud van biodiversiteit.

Boven: Luchtfoto met de nog overgebleven bosschages en moerasstrook. Inmiddels zijn ook deze restanten kleiner geworden. Onder links: In de loop der jaren is er herhaaldelijk grond, puin, maaisel en bagger in de beschermde kleiputten gestort. Onder rechts: Bespreking van het herstelplan ter plaatse door gemeente, NVWC en eigenaar.

Linkerpagina: De kleiputten zijn deels uitgebaggerd zodat er open water ontstaat en er weer verlanding kan plaats vinden.

125 vogelsoorten in 22 uur tijdens 18e Big Day

door de redactie,
groepsfoto Mario Huizinga
overige foto's Berry Lucas

Boven: Groepsfoto deelnemers Big Day 2019.
Midden: Astrid en Louis bij de eerste en laatste spotvogel van de dag.
Onder: Een half uur voor sluiting nog even kemphaan, slobeend en wintertaling opgepikt in de Beusichemse Waard.

Tijdens de 18e Big Day van de natuur en vogelwacht Culemborg (NVWC) zijn liefst 125 vogelsoorten waargenomen. De Big Day is een 22 uurs vogelmarathon in een gebied dat globaal ligt tussen Culemborg, Beesd, Geldermalsen en Buren.
Zes teams proberen in die 22 uur zoveel mogelijk vogelsoorten waar te nemen. Het team met de meeste soorten wint de wisseltrofee de Gouden Snip. Dit jaar ging die trofee naar het duo Berry Lucas en Louis van Oort, die 105 soorten waarnamen.
Er was weliswaar een team dat 109 soorten waarnam (Gerrit Jan Klop, Dirk van Opheusden en Jandirk Kievit), maar dat deed buiten mededinging mee omdat dit team uit drie personen bestond. Een team dat om de Gouden Snip meestrijdt, bestaat uit maximaal twee personen. Zij mogen als vervoermiddel slechts de fiets gebruiken dus het mag met recht een groene Big Day genoemd worden.
Tot de interessante soorten die gezien werden behoren zwarte wouw, bosruiter, kemphaan en wespendief.

De andere teams eindigden als volgt:
2. Daniël Beuker en Job de Boer (103 soorten), 3. Aron Sinke en Marnix van Oort (101), 4. Theo Boudewijn en Jan Dirk Buizer (89), 5. Sietse Hofman en Nelly Brosky-Hofman ('De Mussenzusssen') (58)

"Als-ie hier niet zit, zit-ie nergens."

Hoe de Blinde Vink een Gouden Snip werd

"Tweede rij bomen, vierde boom van rechts, links van het midden, zesde tak van onder."

door Berry Lucas

Na vier keer aan de Big Day deel te hebben genomen, was het vogelevenement van het jaar zo langzamerhand een traditie geworden die ik niet wilde missen. Helaas leek het erop dat ik dit keer geen teamgenoot zou hebben. Na enkele 'wanhopige' app-oproepen, was mijn alternatieve opzet om deelnemers in estafettevorm een dagdeel mee te laten fietsen/lopen al aardig in kannen en kruiken. Wat mij betreft zou het een ontspannen deelname worden waarbij de eindstand er niet toe deed ('Het is maar eens spelletje').

Maar door het spijtige afvallen van Arjan zat ook ras-Big Day'er Louis opeens zonder partner. Het bedachte programma werd last minute omgegooid om het nieuwe team Van Oort-Lucas te formeren. En aangezien Louis een reputatie hoog had te houden, moest de mindset ook anders: van lekker ongedwongen en relaxt soorten afstrepen naar een extreem competitieve soortenjacht. Om Arjan te kunnen evenaren moest ik bovendien al mijn vogelaarsskills uit de kast trekken. En dat voor iemand die vorig jaar nog samen met Mario de Blinde Vink naar huis mocht nemen!

Krachtmeting

Zo stap je dan in de jaarlijkse krachtmeting vol drama, geheimen, intriges en misleiding die Big Day heet en waarin je beste vogelvrienden je grootste concurrenten worden. Vrijdagavond 19.00 uur stonden we aan de start bij De Steenuil als kersvers gelegenheidsteam. We wisten zelfs niet waar we als eerste heen zouden gaan. Het gebrek aan voorbereiding en gebiedsverkenning zou ons nog bijna nekken en dure soorten kosten.
Na de groepsfoto namen we toch weer de veilige keuze om over te steken naar de Steenwaard. Geen verkeerde gok: de soortenlijst tikte snel aan met bruine kiekendief, koekoek en havik en zelfs een roepende waterral hadden we het eerste uur al in de pocket. De ratel van de braamsluiper oppikken was geen probleem, dat was weleens anders geweest. De veldleeuwerik is vaste prik hier… maar nu even niet. Ook geen slechtvalk op de brug.
Ook de klassieke gang naar de Goilberdingerwaard was de moeite waard. Fijn om 's avonds al alle 'gewone' meeuwen te hebben genoteerd. En ook de voorspelde purperreiger, die - als een dief in de nacht - ongezien over een concurrerend team vloog. Cetti's zanger was niet te missen. IJsvogels hoorden we zelfs bij beide forten, mooi dat die soort afgevinkt kon worden. En een bever in de gracht van Werk aan het Spoel was een leuke toegift.

Big five

Op de avond van de Big Day probeer je de hele big five van avond- en nachtsoorten te pakken. De waterral was al binnen, maar de uilen kwamen moeilijk los. De Mussenzussen hadden al beet (gezien hun app-foto) en wij nog steeds niet. Maar aan het einde van de avond hadden we toch op wel vijf plekken bosuilen gehoord. De bekende plek aan de Diefdijk had ons geen kerkuil opgeleverd, dus op onze uilenroute kwamen we in de late uurtjes toch nog helemaal in Zoelmond terecht. Alwaar direct bij aankomst een korte schim van een vliegende uil ons even liet twijfelen, maar waar subtiele kerkuil-geluidjes uitsluitsel gaven. Op de terugweg vingen we gelukkig ook nog twee keer korte roepjes van steenuilen op. Een poging om de ransuil in de wacht te slepen in De Hond slaagde niet, maar ook hier riep verrassend genoeg een kerkuil.

Boven: Team Van Oort en Lucas sleept de Gouden Snip 2019 binnen.
Onder: Hij moet hier ergens zitten, de tapuit.

We hadden die prachtige late Big Day-avonduren niet willen missen, maar achteraf hadden we – zo bleek later – een langere nachtrust kunnen hebben. Het is aan de andere kant ook wel prettig voor de gemoedsrust om met 70 soorten de nieuwe dag te kunnen beginnen.

Nuttige 'stage'

Al na twee uurtjes ging onverbiddelijk de wekker. Om kwart over vier zaterdag stond Astrid (wat frisser dan Louis en ik) klaar bij de Kleine Buitenom. Zij zou aanvankelijk mijn estafette-teamgenoot voor de ochtend zijn, maar door de vorming van ons officiële team werd haar bijdrage omgedoopt in een nuttige 'stage' voor haar

aangekondigde deelname volgend jaar.
Nog in het donker zong aan de Parallelweg West, geheel volgens plan, een zwarte roodstaart. Dat scheelde weer het bedrijventerrein afstruinen later op de dag. Even later, na het passeren van het Melkbruggetje, een mysterieus 'ief-ief' langs de spoorsloot. Het duurde even voordat we het thuis konden brengen. Een bosruiter! Echt een soort die je de hele dag door als een blocker koestert.
Dat we voor de bosuil niet hadden hoeven nachtbraken bleek – tijdens het blauwe uur- onderweg naar de Tichelterreinen: een luid roepende man en vrouw en jongen langs de Platte weg.
Door de schrale koude noordenwind waren mijn lippen twee weken later nog gebarsten, en mijn nog snel even opgesnorde handschoenen waren geen overbodige luxe. Voor dag en dauw kwamen we aan bij de Put van Buren. In vier eerdere edities was me dat nog niet zó vroeg gelukt. Overal om ons heen floten de tuinfluiters uit volle borst. Na een uurtje struinen door het natte gras bleken de wandelschoenen niet waterdicht, maar die soppende, koude voeten vergeet je gewoonweg in het vuur van de strijd. Het rijtje werd snel langer met grauwe vliegenvanger, grote zilverreiger, sperwer, boomklever, torenvalk en groene specht. En we waren blij om op de valreep nog het gehinnik van de dodaars te kunnen horen.
De volgende etappe ging richting Mariënwaerdt. Kleine plevieren baltsten op een akker, heel merkwaardig. Even later een steenuil zittend op een boerenstal: we hadden dus net als team Theo & Jan Dirk aan de vloeibare Steenuiltjes kunnen gaan en van een fatsoenlijke nachtrust kunnen genieten. Vooral ook nadat bleek dat de kerkuil door het team Sinke-Van Oort jr. bij mijn eigen huis was waargenomen: het slaapkamerraam openzetten was misschien wel genoeg geweest.

Grote-lijsterstress

Met het missen van deze soort aan de Nieuwe Steeg bij Buurmalsen ('Waar-ie toch altijd wel zit') begon de grote-lijsterstress die ons de hele dag zou achtervolgen. Maar – het *You'll never walk alone* zat maar steeds in mijn hoofd - drie zingende veldleeuweriken langs de Ganzepanweg gaven genoeg inspiratie en energie om de dag door te komen.
Terwijl ik mijn notoire fietstassenellende probeerde op te lossen, kregen Louis en Astrid de tapuit waarnaar ze zochten kort in beeld. Voor mij bleef hij echter verstoppertje spelen, zelfs na een struintocht over de akker. Het kostte zeker een kwartier voordat we de witte stuit weer in de scoop hadden. Na de enige spotvogel van die dag bereikten we via de Leidse Hoeven (aldaar groenpootruiter in de nieuwe waterbergingsplas) de Big Day-hotspot Driftsteeg/Woerdsteeg en omgeving. Gelukkig liet een luidruchtige bosrietzanger zich daar horen, en geheel ook volgens het boekje een jodelende wielewaal en een zingende boompieper. Voor Astrid zat haar leerzame Big Day-training er inmiddels op; we zien je volgend jaar graag aan de start, Astrid!

Matkopfrustratie

Het traject Woerdsteeg leverde helaas géén kleine bonte specht of gekraagde roodstaart op, even was er wel het vermoeden van bonte vliegenvanger-zang, maar tenslotte hadden we wel twee soorten die ook niet makkelijk zijn op Big Days: een roepende appelvink en vliegende kolganzen. Intussen groeide boven op de grote-lijsterstress de matkopfrustratie. Elke geschikte plek voor die moeilijke mees was inmiddels wel afgezocht, steeds zonder resultaat.
De roofvogels hadden inmiddels ook de prachtige, veelbelovende blauwe lucht met stapelwolken ontdekt. Elk van tientallen thermiekende stippen in de middag die we bekeken, bleek keer op keer een buizerd. De hoop op een wouw of wespendief of iets anders spectaculairs vervloog geleidelijk aan. Mijn nek heeft nog drie dagen in hemelspeurstand gestaan (overigens ook door die voortdurende deun in mijn hoofd: *Hold your head up high*). En ook de

Een powernap na de 100ste soort

boomvalkdeceptie begon steeds meer toe te slaan. Zo gingen we het natuurlijk niet redden….

Sprokkelen

Zoals gewoonlijk bij een Big Day wordt het na 11 uur in de ochtend steeds meer sprokkelen om de lijst te laten groeien. Koffie, energydrinks en snickers moeten me op de been houden. Maar de constatering dat ik inmiddels al mijn eigen record van 98 soorten had geëvenaard, smaakte naar meer. Mijn voorspelling van patrijs – dat zou dan nummer 100 zijn – op een plek op het bouwterrein van Parijsch bleek op de meter nauwkeurig te kloppen. Dat heugelijke feit én een powernap op de Goilberdingerdijk gaf de zoektocht weer een boost.
In de laatste uurtjes van de Big Day moet je het van leuke opstekers hebben. Zoals de bonte strandloper pleisterend in de Baarsemwaard, waar het driekoppige team Van Opheusden, Kievit en Klop in onwetendheid pal ernaast op een bankje zat te chillen. Maar goed, zij pikten daar dan wel weer een wespendief op, zelfs boven mijn eigen huis, zo bleek later (en die had het ook mooi gedaan op mijn tuinlijst).

Vogel-eldorado

Nog steeds hopeloos speurende naar een grote lijster, liep het zo langzamerhand tegen de deadline van 17.00 uur. Of het misschien een goed idee was om ook nog even in de Beusichemse Waard te gaan kijken? Het kon nog net. Bij de Kerswerf aangekomen aanschouwden we met open mond het vogel-eldorado dat zich voor ons openbaarde. We konden ons wel voor de kop slaan dat we die kans bijna hadden gemist (en ieder ander team hier punten had binnengesleept). Normaal krijg je in het laatste uur van de Big Day niet zó'n toegift: kemphaan, slobeend, wintertaling, en ook hier groenpootruiter en bosruiter! De exclusiviteit van onze eerdere bosruiter ging hiermee wel in rook op. Helaas geen zomertaling hier, maar dat deed niets af aan de euforie en de opluchting over de hattrick.

Pijn verbijten

De tijd drong en met gezwinde spoed fietsten we naar de finishplaats te huize Beuker. Bij mijn rem-manoeuvre om toch nog een ultieme poging te doen om een paapje te scoren in de weilanden langs de Weithusen, klapte Louis voor de zoveelste keer achter op mijn fiets. Het was inmiddels 16:59 uur. Terwijl hij zijn pijn aan het verbijten was, kon hij toch nog uitroepen : "Daar, daar, boomvalk! Zie je hem?" Ik zag de vogel nog net tussen de bomen door glippen, pal in de richting van de officiële finish-locatie. Een punt gescoord in blessuretijd! De associatie met Ajax-Tottenham was sterk, alleen de afloop van deze zinderende eindstrijd voelde voor ons toch een stuk aangenamer.

De Big Day had niet veel langer moeten duren, want ik zat er aardig doorheen. Moe (tenminste ik) maar tevreden sloten we klokslag 17.00 uur aan bij de gezellige drukte op de Valeriaan. We waren nog wel onzeker over onze plek op de ranglijst. Zou het genoeg zijn? De 105 waargenomen soorten waren niet alleen een dik persoonlijk Big Day-record, maar bleken gelukkig ook voldoende te zijn voor de Gouden Snip! Kijken of me dát volgend jaar ook nog lukt….(maar met wie?).

Team mussenzussen

Zo pakken de zussen dat aan: rug tegen rug, links Nelly, rechts Sietske

door Nelly Hofman

De grote dag is aangebroken! Er gingen weken van voorbereiding aan vooraf. Wat hebben we nodig? Welke route gaan we afleggen? Wel of geen stoeltjes meenemen? Gezonde spanning voor iets waar we vooral heel veel zin in hadden.

We stonden dan ook vrijdagavond als eersten bij de Steenuil op twee pootjes te hippen. Slechts een kwartiertje later stond iedereen klaar voor de groepsfoto, waarna het startsein werd gegeven. "Gaan jullie écht lopend?", vroeg één van de mannen vol ongeloof. We zeiden volmondig ja en liepen de pont op om afslag Steenwaard te nemen.
Wilde eend, kauw, krakeend, tjiftjaf… De eerste twintig soorten waren snel genoteerd. Voor de roodborst gunde één van ons zich geen tijd, want "die zien we echt nog wel". De koekoek was net weer teruggekeerd uit Verweggistan en liet flink van zich horen. Dat geeft altijd een fijn voorjaarsgevoel, al word je ook wel koekoek na een uurtje koekoek.

Achtervolgingswaanzin

En dan komt het moment dat we toch echt ons boekje erbij moeten pakken. Want wat is ook alweer het verschil tussen de twee barmsijzen en de kneu? Belangrijker nog, welke zien we daar in de bramenstruik?
Er vliegt nu in de Steenwaard een klein vogeltje met achtervolgingswaanzin. Want het kostte even wat meters moeite om te beslissen welke soort we gingen opvoeren. Uiteindelijk heeft zijn vrouwtje (of zus, tante, oma of gewoon een buurvrouw) de doorslag gegeven: een kneu.
We konden met een gerust hart verder. Althans, dat dachten we. Maar het enige dat we daarna nog zagen waren kneutjes. De rollen waren omgedraaid, wegwezen hier!
Het was tijd om terug te keren naar Culemborgs grondgebied en de fietsen op te halen. Nee, natuurlijk maakten we niet van de Big Day een nóg grotere uitdaging door het hele gebied lopend te doorkruisen. Maar ik woon om de hoek van de Steenuil, dus de fietsen thuis laten voor een bezoekje aan de Steenwaard was een prima optie.

Uilenzoektocht

De gierzwaluwen boven het huis konden we mooi meepikken op weg naar de uilenzoektocht. Ergens had ik gelezen dat ze in de Beusichemse uiterwaarden zitten. Geen idee of het een actuele status is en al helemaal niet wáár ze dan zouden zitten. We vonden ze dan ook niet.
We waren bijna onderweg naar bed, besloten de Weidsteeg te nemen en te kijken of er in de stad nog wat leuks zat. Of wacht, toch maar via de Dreven, want daar zitten ook nog wel eens uilen. Heeft u ze gezien? Er stonden er twee voor uw deur; ze juichten zonder geluid en maakten een vreugdedansje midden op de straat. Er zat een bosuil op de nok van een dak. Onze allereerste bosuil ooit. Hij bleef nog even prachtig voor ons zitten en het was nog net licht genoeg om, door de verrekijker, meer te kunnen zien dan de contouren.
Onze Big Day kon vanaf dat moment al niet meer stuk!

IJsvogel worden

Zaterdagochtend om half zes stapten we weer op de fiets. Langs de Baarsemwaard, waar we een scholekster, bergeend en tureluur konden afvinken. Helaas geen steenuil bij de boerderijen aan de linkerzijde.
Bij Werk aan 't Spoel zetten we onze stoeltjes op het bruggetje. Daar hebben we niet lang op gezeten. Niet alleen omdat ik niet zo goed in staat ben om zittend te vogelen, maar ook vanwege de kou.

Big Day 2019

Boven: op de pont om afslag Steenwaard te nemen.
Links: onze allereerste bosuil ooit!
Onder: even pauzeren in de Regulieren en gewoon vrolijk door vogelen.

Mensenkinderen, wat een frisse vroege ochtend! Het leek wel of we eerst een ijsvogel moesten worden voordat we er eentje konden zien. Zodra de prachtige oranje-blauwe vogel een showtje had weggegeven en zich even had laten bestuderen in een wilg zijn we dan ook weer op de fiets gestapt.

Via de Breedsteeg en Zoowijkseweg, Provinciale weg oversteken en richting het spoor. Onderweg nog een buizerd en een roek afgetikt. En langs het spoor richting de Regulieren onze eerste kleine karekiet, de zoveelste kneu en een overvliegende grote bonte specht. Je kunt hem maar vast hebben!

Vreugdemoment

De Regulieren vielen een beetje tegen. Er stonden een paar prachtige reeën, maar die tellen helaas niet mee. Wel waren er staartmezen. Die zijn al super schattig van zichzelf en hier zaten ook nog eens net uitgevlogen staartmezen bij. Dat levert dan toch weer een vreugdemoment op.
De Zump en de Plantage nog even aangedaan. Ook in het stadspark geen boomklever te bekennen. Normaal zie je ze altijd. Waar zijn ze nou?
Vanaf de Achterweg naar het Rondeel. Links in het boomgaardje zat een groene specht. Gespot door Sietske, bewonderd door mij. Wat een prachtbeest! Ik denk dat het stiekem één van mijn favorieten is.

Ka-pot!

Rond half één waren we in de Redichemse Waard. We hebben stoeltjes neergezet maar zijn gestrekt in het gras gegaan. Ka-pot! Zes uur lang in de buitenlucht met een focus op alles wat je hoort en ziet, ineens begrepen we waarom het een vogelmarathon heet.
Niks mis met een powernap midden in de natuur, maar waren wij nou watjes? Gelukkig verschenen er foto's in de groepsapp van meer deelnemers met de ogen dicht. Als we watjes zijn, zijn we in elk geval niet de enigen.
Na de rust besloten we dat we dit volgend jaar anders doen. Dan zijn we rond elf uur thuis voor rust, douche en een stevige lunch. Misschien houden we het dan wel tot vijf uur vol?

Kneus

Rond half vier waren we thuis. Douchen, omkleden, chillen en, in gezelschap van mijn kleuterprinses, naar de finishlocatie. Onderweg nog de vierde duivensoort opgevoerd. Dankzij die stadsduif hadden we 60 soorten geteld. We zijn dik tevreden voor de eerste keer.
Er gingen er alleen twee af, want de exoten fazant en nijlgans tellen niet mee. En die roodborst, die we later nog wel zouden zien, die zagen we dus niet meer. Beginnersfout. Dus een tip van ons: schrap de zin 'die zien we later echt nog wel' uit je vocabulaire.
Later biechtte Sietske op dat ze de huismus en de kneu niet had ingevoerd. De kneus! Al die kneus, kneuen, kneutjes, wat is het meervoud eigenlijk? Hoe kan ze die vergeten?! Gelukkig hing het verlies niet van die ene vogelsoort af.

We hebben een fan-tas-tische Big Day gehad! Wat een ontzettend leuk en leerzaam avontuur. En wat een leuke groep: helemaal geen kliek, maar leuke mannen die open staan voor juveniele deelnemers. Team Mussenzussen is er volgend jaar zeker weer bij!

COLOFON

Hak-al is een uitgave van de Natuur- en Vogelwacht Culemborg en wordt gratis onder haar leden verspreid.

NATUUR- EN VOGELWACHT CULEMBORG (NVWC)
Steenovenslaan 20
41 01 AM Culemborg
Triodosbank: NL53TRIO 0781 404 312
KvK Tiel : 40156764
e-mail : post@nvwc.nl
website: www.nvwc.nl
www.facebook.com/nvwculemborg
NVWC op Twitter: @NVWCulemborg

ANBI
(Algemeen Nut Beogende Instelling)
De NVWC is een ANBI-instelling:
een gift aan de NVWC is aftrekbaar van het belastbaar inkomen.

REDACTIE
Eindredacteur: Louis van Oort
Gabrielle van Appeldoorn
Berry Lucas
Vormgeving: Eric van Grieken
Foto's: hakalopmaak@nvwc.nl

DRUK
BladNL
Oplage: 375 exemplaren

VRAGEN OVER BEZORGING
Loes Plaisier 0345 - 519 847
Distributie:
Ans van den Berg, Yme Jan en Jaaike Bosma, Jan Dirk Buizer en Mirjam Melman, Carolien Duivenvoorde, Jannus Geleedst, Marga Gerards, Jurgen Geven, Gerdit Greve, Nelly Hofman, Yvonne Jakobs-Lommers, Jandirk Kievit, Leo van de Kooij, Annemarie Roelink, Wim en Carla Rubers, Harry van de Warenburg, Frans Waroux

ILLUSTRATIES
Eric van Grieken

Overname van artikelen, tabellen en schema's is alleen toegestaan met de volgende bronvermelding. "Bron: Hak-al 02-2019, Natuur- en Vogelwacht Culemborg". Overname van foto's of illustraties is zonder toestemming van de fotograaf of illustrator niet toegestaan.
De redactie behoudt zich het recht voor aangeleverde artikelen in te korten, aan te passen, niet te plaatsen en aangeleverde afbeeldingen niet op te nemen.

www.nvwc.nl

ADRESSEN EN INFO

BESTUUR
Contact opnemen met bestuur kan door te mailen naar bestuur@nvwc.nl of te bellen.

Kars Veling (voorzitter)
0345 - 531 689
Martin Heerschop (secretaris)
0345 - 520 380
Johan de Kruif (penningmeester)
0345 - 515 767
Ruud Post
0345 - 501 929
Han Sloots
0345 - 518 716
Sarie Buijze
0345 - 522 152

VERTROUWENSPERSONEN
Kees van de Vate
c.vd.vate@hetnet.nl
0345 - 535 257
Carolien Duivenvoorde
carolienduivenvoorde@pscd.nl
0345 - 505 423

INSECTENWERKGROEP
Karin Verspui
0345 - 574 123
insectencoor@nvwc.nl

JEUGDGROEP
Winny Verdouw
0345 - 517 993
06 – 40 80 52 08
jeugdcoor@nvwc.nl

KNOTWERKGROEP
Harry van de Warenburg
0345 - 514 358
knotcoor@nvwc.nl

LEZINGEN EN CURSUSSEN
Annette van Berkel
0345 - 531 689
lezingcoor@nvwc.nl

NESTKASTWERKGROEP
Cees van Appeldoorn
Gerrit van Utrecht
nestkastcoor@nvwc.nl

PLANTENWERKGROEP
vacature
plantencoor@nvwc.nl

TUIN- EN KLUSWERKGROEP
Frans Waroux
0345 - 515 393
kluscoor@nvwc.nl

VOGELWERKGROEP
Gerrit-Jan Klop
06 – 51 14 86 42
vogelcoor@nvwc.nl

ZOOGDIERENWERKGROEP
Jurgen Geven
0345 - 533 756
zoogdierencoor@nvwc.nl

VRAGEN OVER INSECTEN
Annette van Berkel
0345 - 531 689
lezingcoor@nvwc.nl
Ewoud van de Ploeg
Agrius_convolvuli@hotmail.com
Maartje van der Ploeg
peetmaartje@hotmail.com

Draag je de Natuur- en Vogelwacht ook een warm hart toe? Word dan lid!

Het lidmaatschap voor het eerste gezinslid kost €25 per jaar, andere gezinsleden betalen €10 euro per jaar.

Wat krijg je voor je bijdrage?
Viermaal per jaar het clubblad 'Hak-al'
Aankondigingen van alle activiteiten via de maandelijkse e-mailnieuwsbrief Tsjielp!
Mogelijkheid om deel te nemen aan alle activiteiten. Stemrechten, je kunt dus meebeslissen over het beleid van de NVWC.

Donateurs
Organisaties of personen die de NVWC willen steunen, zijn van harte welkom als donateur.
De minimale jaarlijkse donatie is €25.
Donateurs ontvangen éénmaal per jaar de editie van het clubblad met het inhoudelijk en financieel jaarverslag.
Wil je lid of donateur worden, download dan het aanmeldingsformulier op onze website: www.nvwc.nl, vul dit in en verzend dit digitaal naar ledenadmin@nvwc.nl. Per post kan natuurlijk ook, naar: Steenovenslaan 20, 4101 AM Culemborg.

Lidmaatschap en contributie
Nieuwe leden, adreswijzigingen en overige veranderingen in lidmaatschap kunnen worden doorgeven via e-mail aan: ledenadmin@nvwc.nl
Of via het postadres van 'De Steenuil' t.a.v. ledenadministratie.

Opzegging uiterlijk één maand voor het einde van het verenigingsjaar
Inning van de contributie geschiedt liefst via automatische incasso. Download het incassoformulier, scan het ingevulde en ondertekende formulier en verzend het naar ledenadmin@nvwc.nl

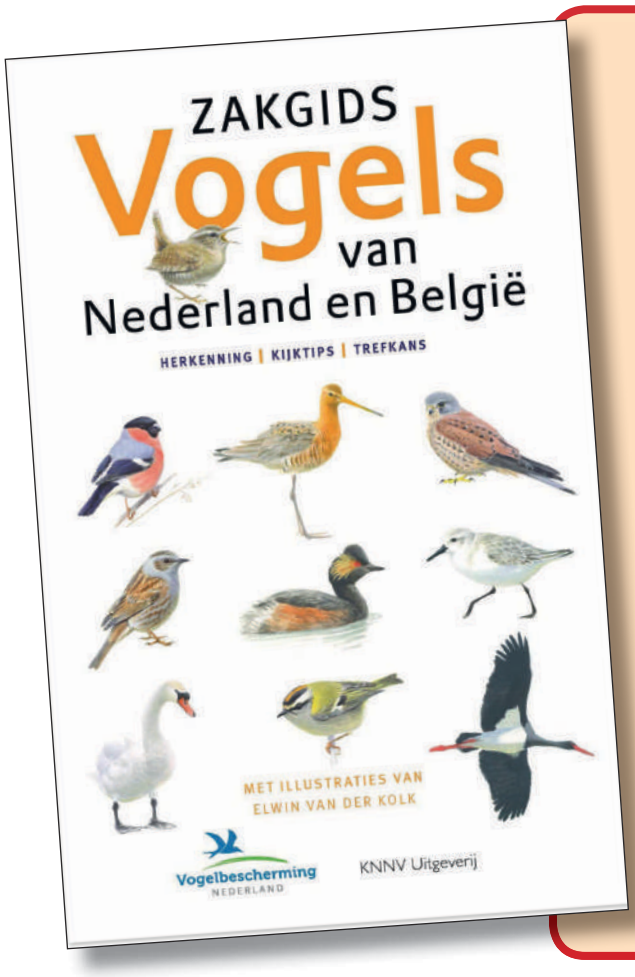

Cursus vogelherkenning

voor beginners

Ook zo benieuwd wat daar nu roept? Je hoort wel dat vrolijke geluid maar welke vogel is het? Vanaf september 2019 tot mei 2020 wordt door leden van de vogelwerkgroep van de NVWC een cursus praktische vogelherkenning voor beginners gegeven. Eindelijk de kans om je kennis over vogels te vergroten.
Leden en niet leden, jong of volwassen en ook de beginnende vogelaar zullen de eerste stappen zetten om een vogelaar te worden. In acht avonden wordt op praktische wijze verteld waaraan je vogels in het veld kunt herkennen. Gevolgd door een excursie om je kennis te toetsen in de praktijk.

De cursusavonden zijn op de woensdag(avonden). Op deze avonden worden de meest voorkomende vogels van Culemborg e.o. geïntroduceerd. De zaterdag die erop volgt, is er een excursie op de fiets, in de nabijheid van Culemborg.
Na deze cursus kunnen de deelnemers niet alleen de vogels in het veld herkennen, maar ook hun specifieke geluiden en gedrag.
De avonden worden gehouden in de Steenuil en duren ongeveer 1,5 uur. De excursie op de zaterdag duurt ongeveer 2 uur. De onvermijdelijke kosten zullen voor leden € 30,- bedragen en voor niet-leden € 40,-. Deze kosten zijn inclusief koffie en thee en ook een handige gids.
Tip voor niet-leden: word bij opgave van de cursus direct lid van de NVWC. Dan bespaar je het geld voor de cursus met € 10,-.
Opgave voor deelname kan tot 1 september 2019 door een mailtje te sturen naar cursus@nvwc.nl Het cursusgeld graag overmaken op rekening van de NVWC; NL53 TRIO 07 81 40 43 12 t.n.v. cursus vogelherkenning.

Er geldt wel een maximum aantal deelnemers van 30 personen. De cursus zal geen doorgang vinden bij minder dan negen inschrijvingen.

Agenda NVWC

www.nvwc.nl

Juli
06 Vogels in de buurt, excursie
11 Bestuursvergadering
13 Ringslangen zoeken in Houten
27/28 Reeënbronst Regulieren (of 3/4 aug)

Augustus
31 Excursie dagvlinders Everdingerwaard
31 Nationale NachtvlinderNacht

September
05 Bestuursvergadering
07 Vogels in de buurt, excursie
18 Lezing / vakantiefoto's en -verhalen
21 Paddenstoelenexcursie
27 Jeugdactiviteit (vrijdagavond) nachtvlinders puzzeltocht

Elke woensdagochtend (iedere maand) is de klusgroep van 9 tot 12 uur aanwezig in De Steenuil aan de Steenovenslaan 20 in Culemborg:
iedereen is van harte welkom, de koffie staat klaar!

Deadline inleveren kopij Hak-al 2019-3: 18 augustus 2019